

Bruksela, dnia 14.10.2021 r.
C(2021) 7488 final

ROZPORZĄDZENIE WYKONAWCZE KOMISJI (UE) .../...

z dnia 14.10.2021 r.

**w sprawie wyznaczenia ustawowego zamiennika dla niektórych terminów zapadalności
stopy LIBOR dla franka szwajcarskiego (CHF LIBOR)**

(Tekst mający znaczenie dla EOG)

ROZPORZĄDZENIE WYKONAWCZE KOMISJI (UE) .../...

z dnia 14.10.2021 r.

w sprawie wyznaczenia ustawowego zamiennika dla niektórych terminów zapadalności stopy LIBOR dla franka szwajcarskiego (CHF LIBOR)

(Tekst mający znaczenie dla EOG)

KOMISJA EUROPEJSKA,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej,

uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/1011¹, w szczególności jego art. 23b ust. 8,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Stopa „London Interbank Offered Rate” (LIBOR) dla franka szwajcarskiego (CHF) jest jedną z pięciu stóp walutowych LIBOR administrowanych przez ICE Benchmark Administration (IBA). Stopa CHF LIBOR odzwierciedla stopę procentową, po której duże, wiodące banki prowadzące działalność na skalę międzynarodową i posiadające dostęp do hurtowego rynku niezabezpieczonego finansowania mogą pozyskać finansowanie na tym rynku we frankach szwajcarskich. IBA oblicza tę stopę na podstawie danych przekazywanych IBA przez panel banków.
- (2) Organ ds. nadzoru finansowego w Zjednoczonym Królestwie (Financial Conduct Authority, FCA) zapowiedział zaprzestanie opracowywania niektórych wskaźników referencyjnych LIBOR, w tym stopy CHF LIBOR, z końcem 2021 r. Jako przyczynę podano wątpliwości co do tego, czy w przypadku niektórych terminów zapadalności stopa LIBOR stanowi adekwatne odzwierciedlenie rynku bazowego lub realiów gospodarczych hurtowego rynku niezabezpieczonego finansowania. Źródłem tych wątpliwości jest niechęć większości banków, które są zrzeszone w panelu powołanym na potrzeby LIBOR, do dalszego przekazywania danych do celów obliczania LIBOR dla stosownych terminów zapadalności, zgodnie z informacjami przedstawionymi przez IBA w dniu 5 marca 2021 r. w dokumencie zatytułowanym „ICE LIBOR Feedback Statement on Consultation on Potential Cessation”.
- (3) Dotychczas szereg banków stosuje stopę CHF LIBOR w Unii jako stopę referencyjną w przypadku znacznej liczby pozostających do spłaty kredytów hipotecznych udzielonych klientom indywidualnym, przy czym w przypadku większości z nich termin spłaty przypada po 2021 r. Z odpowiedzi udzielonych w ramach konsultacji publicznych przeprowadzonych przez Komisję wynika, że obecnie wolumen umów o kredyt hipoteczny, które zawierają odniesienie do stopy CHF LIBOR, wynosi w Unii łącznie 35 mld EUR. Najwięcej takich (spośród nadal obowiązujących) umów zostało zawartych w Polsce, a w dalszej kolejności w Austrii, Słowenii, Niderlandach i Francji.

¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/1011 z dnia 8 czerwca 2016 r. w sprawie indeksów stosowanych jako wskaźniki referencyjne w instrumentach finansowych i umowach finansowych lub do pomiaru wyników funduszy inwestycyjnych i zmieniające dyrektywę 2008/48/WE i 2014/17/UE oraz rozporządzenie (UE) nr 596/2014 (Dz.U. L 171 z 29.6.2016, s. 1).

- (4) W licznych wymianach opinii między Komisją a zainteresowanymi organami publicznymi podkreślano skalę potencjalnych zakłóceń spowodowanych zaprzestaniem obliczania stopy CHF LIBOR oraz konieczność uniknięcia sytuacji braku ciągłości umów zawierających odniesienie do stopy CHF LIBOR w celu zapobieżenia urzeczywistnieniu się tych zakłóceń. Komisja należycie uwzględniła przedstawione elementy stanu faktycznego w celu oceny, czy spełnione są warunki określone w art. 23b rozporządzenia (UE) 2016/1011, oraz, w związku z tym, w celu stwierdzenia, czy konieczne jest podjęcie działań przez Komisję.
- (5) W opublikowanym przez Narodowy Bank Polski w 2021 r. raporcie o stabilności systemu finansowego² wspomniano, że na koniec 2020 r. ponad 410 000 gospodarstw domowych w Polsce posiadało umowy o kredyt hipoteczny zawierające odniesienie do stopy CHF LIBOR (o różnych terminach zapadalności tej stopy). Kredyty te stanowią około 20 % łącznego portfela kredytów hipotecznych w Polsce, który – zgodnie z innymi danymi przekazanymi przez odpowiednie organy – opiewa na łączną kwotę około 100 mld PLN (około 22 mld EUR). Większość tych kredytów hipotecznych ma charakter długoterminowy i terminy ich spłaty przypadają po 2030 r. W raporcie podkreślono ryzyka wynikające z zaprzestania obliczania stopy CHF LIBOR oraz potrzebę zapewnienia ciągłości umów o kredyt mieszkaniowy denominowany we frankach szwajcarskich, aby uniknąć urzeczywistnienia się tych ryzyk. W raporcie tym podkreślono ponadto, że brak klauzul awaryjnych oraz aktów prawnych wyznaczających zamiennik dla wskaźnika referencyjnego CHF LIBOR może zagrażać ciągłości takich umów, a w konsekwencji przełożyć się na straty finansowe banków. Podobne dane Komisja otrzymała od polskiego Ministerstwa Finansów.
- (6) W Austrii, według stanu na czerwiec 2021 r., między 50 000 a 60 000 kredytów hipotecznych udzielonych austriackim gospodarstwom domowym zawierało odniesienie do stopy CHF LIBOR – ich łączny wolumen wynosi 9,6 mld EUR, co stanowi około 5,7 % łącznego zadłużenia austriackich gospodarstw domowych. Około 400 austriackich banków posiada portfele kredytów hipotecznych zawierających odniesienie do stopy CHF LIBOR. Bank centralny Austrii oraz austriacki organ ds. nadzoru finansowego przedstawiły podobne dane w piśmie przesłanym Komisji.
- (7) W Słowenii na dzień 31 grudnia 2020 r. ponad 6 700 umów o kredyt konsumencki o łącznej wartości przekraczającej 300 mln EUR zawierało odniesienie do stopy CHF LIBOR, przy czym ostatnia pula tych umów wygasa dopiero w 2043 r. Ponadto dziewięć z 15 banków posiada ekspozycje na wierzytelności, do których zastosowanie ma stopa CHF LIBOR. Udział kredytów mieszkaniowych zawierających odniesienie do stopy CHF LIBOR w tych dziewięciu bankach w porównaniu ze wszystkimi kredytami mieszkaniowymi wynosi 6,34 %, a udział kredytów hipotecznych zawierających odniesienie do stopy CHF LIBOR w porównaniu ze wszystkimi kredytami hipotecznymi wynosi 7,13 %.
- (8) Szacuje się, że w Niderlandach odniesienie do stopy CHF LIBOR zawierają umowy (bez klauzul awaryjnych) o kredyt hipoteczny dla klientów indywidualnych o łącznym wolumenie około 500 mln EUR.
- (9) We Francji w portfelach banków regionalnych figuruje około 6 400 umów o kredyt dla klientów indywidualnych, które zawierają odniesienie do stopy CHF LIBOR i których termin zapadalności przypada po 2021 r.

² Narodowy Bank Polski, Raport o stabilności systemu finansowego, czerwiec 2021 r.
<https://www.nbp.pl/home.aspx?f=/systemfinansowy/stabilnosc.html>

- (10) W rozporządzeniu (UE) 2016/1011 ustanowiono wymóg, zgodnie z którym użytkownicy wskaźników referencyjnych sporządzają na piśmie i zachowują rzetelne plany określające działania, które podjęliby na wypadek istotnej zmiany lub zaprzestania opracowywania danego wskaźnika referencyjnego, oraz – jeżeli jest to możliwe i zasadne – w planach takich wyznaczają jeden lub kilka alternatywnych wskaźników referencyjnych jako zamienniki wskaźników referencyjnych, których opracowywania zaprzestano. Umowy zawierające odniesienie do stopy CHF LIBOR zostały zawarte na długo przed momentem, w którym można było spodziewać się zaprzestania obliczania stopy CHF LIBOR, oraz na długo przed rozpoczęciem stosowania rozporządzenia (UE) 2016/1011. W związku z tym umowy te nie zawierają klauzul awaryjnych, które uwzględniałyby zdarzenie polegające na tym, że administrator wskaźnika referencyjnego może nie publikować już po określonej dacie stopy stosowanej w umowach jako wskaźnik referencyjny.
- (11) Ze względu na trudności z określeniem odpowiedniego zamiennika dla stopy CHF LIBOR zanim szwajcarska krajowa grupa robocza ds. stóp referencyjnych franka szwajcarskiego (dalej: szwajcarska krajowa grupa robocza) zaproponowała rynkowi jasne zalecenia, również umowy zawarte po dacie rozpoczęcia stosowania rozporządzenia (UE) 2016/1011 (1 stycznia 2018 r.) nie zawierają żadnej klauzuli awaryjnej, a jeżeli zawierają klauzule tego rodzaju, to klauzule te nie są odpowiednie.
- (12) Bez zmiany umów zawierających odniesienie do stopy CHF LIBOR polegającej na zastąpieniu odniesienia do dotychczasowego wskaźnika referencyjnego odniesieniem do jego wyznaczonego zamiennika istnieje poważne ryzyko niemożności wywiązania się z umowy w kilku państwach członkowskich. Wyznaczenie takiego zamiennika powinno zatem zapewnić ograniczenie takiego ryzyka, którego urzeczywistnienie się mogłoby znacząco zakłócić funkcjonowanie rynków finansowych w Unii.
- (13) W dniu 5 marca 2021 r. FCA wskazał na przyszłą utratę reprezentatywności i zapowiedział zaprzestanie opracowywania stopy CHF LIBOR dla wszystkich terminów zapadalności. Taka zapowiedź stanowi dla Komisji przesłankę umożliwiającą skorzystanie z uprawnień do wyznaczenia ustawowego zamiennika dla stopy CHF LIBOR na podstawie art. 23b ust. 8 rozporządzenia (UE) 2016/1011.
- (14) W wyniku konsultacji publicznych przeprowadzonych przez Komisję ustalono istotną rolę niektórych terminów zapadalności stopy CHF LIBOR w umowach o kredyt hipoteczny, w szczególności terminów zapadalności wynoszących 1 miesiąc, 3 miesiące, 6 miesięcy i 12 miesięcy. Brak jasnego i jednoznacznego zamiennika w umowach o kredyt hipoteczny zawierających odniesienie do stopy CHF LIBOR prowadziłby do niepewności prawa, co może prowadzić do sporów sądowych oraz niemożności wywiązania się z umowy. Komisja powinna zatem wyznaczyć ustawowy zamiennik dla wspomnianych czterech terminów zapadalności stopy CHF LIBOR, który miałby być stosowany w przypadku wszelkiego rodzaju umów oraz instrumentów finansowych (zgodnie z definicją w dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/65/UE³), w tym między innymi w przypadku rachunków oszczędnościowych, kredytów hipotecznych oraz innych kredytów (w tym umów o kredyt konsumencki i kredytów dla małych przedsiębiorstw), które podlegają prawu jednego z państw członkowskich i nie zawierają klauzul awaryjnych, a jeżeli zawierają klauzule tego rodzaju, to klauzule te nie są odpowiednie.

³ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/65/UE z dnia 15 maja 2014 r. w sprawie rynków instrumentów finansowych oraz zmieniająca dyrektywę 2002/92/WE i dyrektywę 2011/61/UE (Tekst mający znaczenie dla EOG) (Dz.U. L 173 z 12.6.2014, s. 349).

- (15) W 2017 r. jako zamiennik dla stopy CHF LIBOR szwajcarska krajowa grupa robocza zaleciła stopę „Swiss Average Rate Overnight” (SARON)⁴ administrowaną przez SIX Swiss Exchange Financial Information AG (SIX). We wrześniu 2020 r., po stwierdzeniu niemożliwości stworzenia prospektywnej stopy terminowej opartej na stopie SARON, szwajcarska krajowa grupa robocza zaleciła, by jako podstawę wskaźnika alternatywnego dla odniesień do stopy CHF LIBOR w przypadku produktów gotówkowych stosowano stopę składaną SARON. Wyznaczony zamiennik dla odpowiednich terminów zapadalności stopy CHF LIBOR w przypadku zawartych w przeszłości umów dotyczących produktów gotówkowych powinien być zatem obliczany jako stopa składana SARON.
- (16) Wyniki konsultacji publicznych przeprowadzonych przez Komisję ujawniły poparcie – w tym ze strony organów publicznych w państwach członkowskich, których w największym stopniu dotyczy przedmiotowy problem – dla wyznaczenia ustawowego zamiennika dla wszystkich terminów zapadalności stopy CHF LIBOR zgodnie z zaleceniami szwajcarskiej krajowej grupy roboczej. Podczas gdy stopa CHF LIBOR jest stopą prospektywną, w przypadku której klient z wyprzedzeniem zna wysokość odsetek należnych za nadchodzący okres, stopa składana SARON jest stopą retrospektywną. Oznacza to, że stopa procentowa za dany okres jest znana dopiero na koniec tego okresu. Aby ułatwić stosowanie stopy procentowej na początku okresu odsetkowego, możliwe rozwiązanie mogłoby polegać na określeniu stopy procentowej na podstawie okresu obserwacji poprzedzającego okres odsetkowy. W dniu 29 września 2020 r. szwajcarska krajowa grupa robocza zaleciła – w przypadkach, w których płatność odsetek musi być znana na początku okresu odsetkowego – stosowanie stopy składanej SARON zgodnie z metodą *last reset* („ostatniej aktualizacji”). Metoda ta polega na określeniu stopy procentowej na nadchodzący okres na podstawie składanej stopy procentowej odnotowanej za poprzedni okres o takiej samej długości co przedmiotowy okres odsetkowy.
- (17) Zgodnie z zaleceniem szwajcarskiej krajowej grupy roboczej z dnia 1 lutego 2021 r. jako zamiennik dla 1-miesięcznej stopy CHF LIBOR użytkownicy powinni przyjąć 1-miesięczną stopę składaną SARON, a jako zamiennik dla 3-miesięcznej stopy CHF LIBOR powinni przyjąć 3-miesięczną stopę składaną SARON, ustalone zgodnie z metodą *last reset*, tj. stopę składaną SARON obliczoną na podstawie odpowiednio 1-miesięcznego i 3-miesięcznego okresu bezpośrednio poprzedzającego okres odsetkowy.
- (18) W zaleceniu z dnia 11 maja 2021 r. grupa robocza ds. stopy wolnej od ryzyka dla strefy euro wskazała, że w przypadku terminów zapadalności dłuższych niż trzy miesiące metoda *last reset* może stwarzać problemy pod względem rachunkowości i zabezpieczania, spowodowane różnicami strukturalnymi między LIBOR (mającą charakter prospektywny) a SARON (mającą charakter retrospektywny), które są szczególnie wyraźne w przypadku dłuższych terminów zapadalności. Jako metodę alternatywną szwajcarska krajowa grupa robocza zaleciła w dniu 1 lipca 2021 r. stosowanie metody *last recent* z jednomiesięcznym okresem obserwacji. Metoda ta polega na określeniu stopy procentowej na nadchodzący okres na podstawie składanej stopy procentowej odnotowanej za poprzedni okres, który jest krótszy niż przedmiotowy okres odsetkowy. Uwzględniając zalecenia grupy roboczej ds. stopy wolnej od ryzyka dla strefy euro, oraz aby pozostać jak najbliżej pierwotnego okresu

⁴ Stopa SARON jest publikowana na odpowiedniej stronie internetowej jej administratora: https://www.six-group.com/exchanges/indices/data_centre/swiss_reference_rates/compound_rates_en.html

odniesienia dla każdego terminu zapadalności, w przypadku terminów zapadalności stopy CHF LIBOR wynoszących trzy miesiące lub więcej 3-miesięczną stopę składaną SARON uznano za bardziej odpowiednią niż 1-miesięczna stopa składana SARON. W związku z tym za właściwe uznaje się stosowanie 1-miesięcznej stopy składanej SARON i 3-miesięcznej stopy składanej SARON jako zamienników, odpowiednio, 1-miesięcznej stopy CHF LIBOR i 3-miesięcznej stopy CHF LIBOR oraz stosowanie 3-miesięcznej stopy składanej SARON jako zamiennika również dla 6-miesięcznej i 12-miesięcznej stopy CHF LIBOR.

- (19) Między stopą CHF LIBOR a stopą składaną SARON istnieje różnica w wartości. Aby uwzględnić tę różnicę i ograniczyć do minimum ekonomiczne skutki wprowadzenia zamiennika, do stopy składanej SARON należy dodać stały spread korygujący w odniesieniu do każdego z zastępowanych przez nią terminów zapadalności stopy CHF LIBOR.
- (20) Konsultacje publiczne przeprowadzone przez Komisję potwierdziły stosowność obliczania stałego spreadu korygującego w oparciu o historyczną medianę spreadu między stopą CHF LIBOR a daną stopą składaną SARON w pięcioletnim okresie retrospektywnym do dnia 5 marca 2021 r.
- (21) Właściwe jest zatem, by stopy wyznaczone przez Komisję jako zamienniki dla każdego z odnośnych terminów zapadalności stopy CHF LIBOR odpowiadały stopie składanej SARON powiększonej o odpowiedni spread korygujący opublikowany dla każdego z odnośnych terminów zapadalności stopy składanej SARON (1-miesięczny, 3-miesięczny, 6-miesięczny i 12-miesięczny).
- (22) Zgodnie z art. 23b ust. 3 rozporządzenia (UE) 2016/1011 zamiennik stopy CHF LIBOR z mocy prawa zastępuje wszystkie odniesienia do tego wskaźnika referencyjnego w każdej umowie i w każdym instrumencie finansowym zdefiniowanym w dyrektywie 2014/65/UE, które nie zawierają klauzul awaryjnych, a jeżeli zawierają klauzule tego rodzaju, to klauzule te nie są odpowiednie. Zastąpienie to nie ma zatem wpływu na umowy, które pomyślnie renegotjowano w celu uwzględnienia zaprzestania opracowywania stopy CHF LIBOR, jak przewidziano w art. 23b ust. 11 rozporządzenia (UE) 2016/1011.
- (23) Zważywszy, że stopa LIBOR przestanie być publikowana z dniem 1 stycznia 2022 r., wyznaczone stopy powinny zastąpić odniesienia do stopy CHF LIBOR z tym właśnie dniem.
- (24) FCA jako organ nadzoru nad administratorem stopy CHF LIBOR, szwajcarski bank centralny w jego funkcji sekretariatu szwajcarskiej krajowej grupy roboczej oraz Europejski Urząd Nadzoru Giełd i Papierów Wartościowych (ESMA) przedstawiły swoje opinie na temat niniejszego rozporządzenia.
- (25) Środki przewidziane w niniejszym rozporządzeniu są zgodne z opinią Europejskiego Komitetu Papierów Wartościowych,

PRZYJMUJE NINIEJSZE ROZPORZĄDZENIE:

Artykuł 1
Zamienniki dla stopy CHF LIBOR

1. Następujące stopy wyznacza się jako zamienniki dla stopy CHF LIBOR w odniesieniach do stopy CHF LIBOR w każdej umowie i w każdym instrumencie finansowym zdefiniowanym w dyrektywie 2014/65/UE:

- a) 1-miesięczną stopę CHF LIBOR zastępuje się 1-miesięczną stopą składaną SARON odnotowaną w 1-miesięcznym okresie poprzedzającym dany okres odsetkowy;
 - b) 3-miesięczną stopę CHF LIBOR zastępuje się 3-miesięczną stopą składaną SARON odnotowaną w 3-miesięcznym okresie poprzedzającym dany okres odsetkowy;
 - c) 6-miesięczną stopę CHF LIBOR zastępuje się 3-miesięczną stopą składaną SARON odnotowaną w 3-miesięcznym okresie poprzedzającym dany okres odsetkowy;
 - d) 12-miesięczną stopę CHF LIBOR zastępuje się 3-miesięczną stopą składaną SARON odnotowaną w 3-miesięcznym okresie poprzedzającym dany okres odsetkowy.
2. Do zamienników wyznaczonych zgodnie z ust. 1 dodaje się stały spread korygujący. Ten stały spread korygujący jest równy spreadowi opublikowanemu dla każdego odpowiedniego terminu zapadalności i obliczonemu w dniu 5 marca 2021 r. jako historyczna mediana spreadu między daną stopą CHF LIBOR a odpowiednią stopą składaną SARON w pięcioletnim okresie retrospektywnym dla każdego danego terminu zapadalności.
3. Zamienniki dla stopy CHF LIBOR wyznacza się zgodnie z poniższą tabelą:

LIBOR	TERMIN ZAPADALNOŚCI (w miesiącach, M)	Zamiennik	Wartość spreadu korygującego (%)
CHF	1M	1-miesięczna stopa składana SARON (SAR1MC) ISIN CH0477123886	-0,0571
CHF	3M	3-miesięczna stopa składana SARON (SAR3MC) ISIN CH0477123902	0,0031
CHF	6M	3-miesięczna stopa składana SARON (SAR3MC) ISIN CH0477123902	0,0741
CHF	12M	3-miesięczna stopa składana SARON (SAR3MC) ISIN CH0477123902	0,2048

Artykuł 2

Wejście w życie i rozpoczęcie stosowania

Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie dwudziestego dnia po jego opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Niniejsze rozporządzenie stosuje się od dnia 1 stycznia 2022 r.

Niniejsze rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane we wszystkich państwach członkowskich.

Sporządzono w Brukseli dnia 14.10.2021 r.

*W imieniu Komisji
Przewodnicząca
Ursula VON DER LEYEN*